



*Helsingin
aikuislukio*

LAUSUNTO

Aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen kehittämis ehdotukseen
(Aikuisten maahanmuuttajien perusopetus -työryhmämuistio)

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen kehittämis ehdotuksiin.

Nykytilan kuvaus:

Muistiossa on kuvattu erittäin hyvin aikuisten perusopetuksen nykytila. Tämä antaa selkeän kuvan siitä, mitkä opetuksen vahvuudet ja haasteet ovat. On hyvä, että kuvauksessa on maahanmuuttajien lisäksi tuotu esille myös muut aikuisten perusopetuksen erityisryhmät (romanit, vangit ja syrjäytymisuhan alla olevat). Tulisi vielä korostaa, kuinka tärkeää yhteiskunnallista tehtävää aikuisten perusopetuksen järjestäjät toteuttavat.

Kuvauksessa mainitaan, ettei matalasti koulutetuille maahanmuuttajille ole soveltuvaa koulutuskokonaisuutta. Tällaisia koulutuspolkuja kototutumiskoulutuksesta (omaehtoinen) perusopetukseen on jo rakennettu. Samoin luku- ja kirjoitustaidottomien koulutusta on annettu aikuislukioissakin (esim. Helsingin aikuislukiossa noin 7 vuoden ajan). Opiskelijoilla on siis ollut samassa oppilaitoksessakin mahdollisuus siirtyä koulutuspolullaan eteenpäin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen kautta varsinaiseen perusopetukseen. Jotkut aikuislukion opiskelijat ovat siis olleet myös OKM:n rahoituksen piirissä (aineopiskelurahoitus).

On myös hyvä, että nykytilan kuvauksessa tuodaan esille opettajien erityisosaamisen tarpeet sekä haastetaan opettajankoulutus mukaan uudistukseen. Aikuisten perusopetukseen tarvittavaa erityisosaamista löytyy jo nyt oppilaitoksista, jossa tätä opetusta on annettu. Täydennyskoulutukseen on joka tapauksessa hyvä suunnata varoja.

Kehittämis ehdotukset:

Kehittämis ehdotukset ovat kokonaisuutena erinomaisia ja ottavat kokonaisvaltaisesti huomioon aikuisten perusopetuksen erityistarpeet.

Ehdotuksissa puhutaan paljon nuorista aikuisista määrittelemättä heidän ikäänsä. Onkin tärkeää, ettei ikää rajata koskemaan pelkästään esimerkiksi nuorisotakuun piirissä olevia opiskelijoita. Myös yli 40-vuotiailla maahanmuuttajilla on paljon koulutustarpeita ja halu päästä ammattiin. Peruskoulun päättötodistuksen puuttuminen on kuitenkin ollut esteenä tähän. Tälläkin ikäryhmällä tulee olla mahdollisuus päätoimisiin peruskouluopintoihin, koska heillä on yleensä selkeä tavoite kouluttautumisesta ja työelämään siirtymisestä.

Ehdotukset 1–2:

On hyvä, että esille otetaan yhteisen perusopetuksen rakenteen tarve; opintojen polutus on erittäin hyvä idea, mutta vaatii järjestäjätahoilta paljon resursseja, jos kaikki polut halutaan toteuttaa. Toisaalta tämä antaa myös mahdollisuuden alueelliseen yhteistyöhön. Perusopetukseen valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen yhdistäminen on kannatettavaa. Tässä yhteydessä voitaisiin hyvin käyttää nimitystä perusopetuk-

sen alkuvaihe. Alkuvaiheen opinnot täytyy säilyttää hops-perustaisena ja opetussuunnitelman perusteissa tulee huomioida myös se opiskelijajoukko, joka tarvitsee kotoutuakseen ensisijaisesti perusopetuksen tasoisia suomen kielen opintoja (aineopintoina).

Ehdotus 5:

On tärkeää, että opiskelijaksi ottamisen perusteita muutetaan niin, että aikuisten perusopetuksen päättötodistuksella hakevalla on samanarvoinen mahdollisuus jatko-opintoihin kuin oppivelvollisten perusopetuksen tuntijaon mukaan opiskelleella.

Ehdotukset 6–13:

Uuden rahoitusjärjestelmän muodostaminen on tämän koulutettavan ryhmän kohdalla ensiarvoisen tärkeää, että koulutuksen järjestäjät ja tätä kautta eri järjestäjien oppilaitosten opiskelijat ovat tasa-arvoisessa asemassa. Uusi rahoitus mahdollistaa entistä paremmin ohjaus- ja tukipalveluita aikuisten perusopetuksen opiskelijoille, koska tämä ryhmä tarvitsee näitä palveluita paljon. Nykyisellä rahoituksella resurssit eivät riitä tällaiseen toimintaan. Katsomme kuitenkin, että päätoimisen opiskelun vähimmäismääräksi ehdotettu 32 kurssia/vuosi on hyvin suuri opiskelijaryhmä huomioon ottaen. (vrt. keskivertolukiolainen, joka opiskelee noin 30 kurssia/lukuvuosi). Ehdotettu tuntimäärä tuskin nopeuttaa opiskelijoiden valmistumista, koska kurssimäärä täytyy opiskelijoiden valmiuksien takia täyttää erilaisilla tukikursseilla (valinnaiset kurssit). Pakollisten kurssien oppisisältöjä tämä ryhmä tuskin omaksuu niin nopeasti, että opiskelijalla olisi realistinen mahdollisuus suorittaa aikuisten perusopetuksen 44 kurssia 1,5 vuodessa. Ehdotettu rahoitus ei myöskään välttämättä riitä näin laajoihin opintoihin. Nykyisin sivutoimisia opintoja (15–20 kurssia/vuosi) järjestetään n. 4 500 €n yksikköhinnalla, jolloin ehdotettujen opintojen yksikköhinnan tulisi olla 9 000 €n luokkaa.

Tärkeänä pidämme sitä, että myös sivutoiminen opiskelumahdollisuus säilyy, jolloin esimerkiksi työssä käyvillä ja kotiäideillä on mahdollisuus aikuisten perusopintoihin. Aineopinnojen rahoituksen säilyminen nykyisellään on myös tärkeää, sillä se mahdollistaa suomen kielen koulutuksen järjestämisen tutkintotavoitteisen koulutuksen rinnalla.

Ehdotukset 14–15:

Rahoituksen enimmäisajan määrittäminen on ymmärrettävää, ja on hyvä, jos se saadaan 5 vuoteen. Kaikkien opiskelijoiden kohdalla tämä määräaika ei kuitenkaan riitä. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opintonsa täysin luku- ja kirjoitustaidottomana, alkuvaihe venyy helposti vuosien mittaiseksi. Jos aikuisten perusopetus muuttuu ehdotuksen mukaisesti valtionrahoitteiseksi, tulee varmistaa, että opetuksen järjestäjät käyttävät korvamerkityn rahoituksen kyseiseen toimintaan.

Ehdotus aikuislukio-opiskelijoiden opintotukikelpoisuudesta on kannatettava. Mikäli myös kotoutumistuen aikaa pidennetään, on tärkeää, että myös työvoimaviranomaiset näkevät kotoutumistuen ensisijaisena tukimuotona aikuisten perusopetuksen opintoihin. Opintolaina ei tälle opiskelijaryhmälle ole mahdollinen tukimuoto, koska monella opinnot jatkuvat vielä toisen asteen oppilaitoksessa.

Ehdotukset 17–18:

Opettajien kelpoisuusehtoja koskeva ehdotus on erinomainen. Perusopetuksen luokanopettajan kelpoisuus on sopiva varsinkin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen. Aikuisten perusopetuksen luokanopettajan palkanmaksun perusteet tulee saada sellaiselle tasolle, että ne vastaavat työn vaatimuksia. Myös täydennyskoulutuksen tarpeen tiedos-

taminen on myös hyvin tärkeä. Tähän tulisi lisätä myös suomi toisena kielenä -koulutuksen tärkeys.

Ehdotukset 19–26:

Ehdotukset ovat erinomaisia, joskin haasteellisia ja vaikeasti toteutettavia. Eri maiden peruskouluopintoja vastaavien opintojen tunnustamisen ja tunnistamisen yhteisiä linjauksia oppilaitokset ovat kaivanneet jo kauan. Riittävien resurssien turvaaminen opinto-ohjaukseen ja kuratiiviseen tukeen voi olla vaikeaa ehdotetuin yksikköhinnoin.

Ehdotukset 27–28 ovat hyviä. Toivottavasti perustaitokampanjan toteuttamisessa onnistutaisiin paremmin kuin ns. Noste-hankkeessa aikaisemmin.

Helsingissä 28.11.2014

Niina Peltonen
rehtori
Helsingin aikuislukio